

Górcső alatt a tejágazat

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének elnöksége rendre napirendre tűzi a mezőgazdasági ágazatok aktuális helyzetének elemzését. A testület a múlt év december 18-i utolsó ülésén a tejágazat helyzetét vette górcső alá. Tóth István, a MOSZ titkára az előterjesztésében kitért a tejtermelők előtt álló főbb kihívásokra, a döntési helyzetekre. A vitát követően az elnökség határozati javaslatot fogalmazott meg.

A tejtermelők kedvezőnek mondható piaci helyzetben vágnak neki a 2014-es évnek. A tej termelői ára magas szinten stabilizálódott, mind a bel-, mind a külpiaci kereslet kielégítő, s valamelyest a takarmányárak is mérséklődtek. Ezt a kívülről akár irigylésre méltónak tűnő helyzetet azonban már a közeljövőben számos olyan tényező veszélyezteti, amelyek alapvető hatással lesznek az ágazat jövőjének alakulására.

Földhasználat és üzemszerkezet

A földforgalmi törvény 1200 hektáros birtokmaximumot állapít meg, ami az állattenyésztők esetén, megfelelő állatlétszám mellett, 1800 hektárra növelhető. A földforgalmi törvény végrehajtási szabályainak értelmében a gazdaság teljes területére – és nem csak az 1200 hektár feletti részre – biztosítani kell a hektáronkénti fél nagyállategységet, így az 1800 hektáros maximum csak 900 nagyállategység mellett érhető el, és nagyobb állomány esetén sem léphető túl. A földhasználati szerződéses lejártaival az 1800 hektár (vagy az állatlétszám által elérhető maximális földterület) fölött gazdálkodók területe fokozatosan csökken, melynek üteme a használati szerződések lejártaától függ.

A területvesztés veszélyezteteti – egyes esetekben ellehetetleníti – a tömeg- és abrakta-kormány előállítását, az almazáshoz használt szalma biztosítását és a trágyaelhelyezést is. Az 1200 hektár feletti területen

gazdálkodókat lényegében kizárták az állami tulajdonban lévő földterületek használatba vételéből.

A földhasználati viszonyok átalakulása nem csak üzemi, hanem ágazati szinten is rendkívüli változásokat indukálhat. A földhasználat célul kitűzött 80-20 százalékos átalakítása – kisbirtok, nagybirtok – a tejtermelés drasztikus visszaesésével járna, mivel a tejhasznú tehének 83 százalékát a jellemzően nagyobb területen gazdálkodó gazdasági szervezetek tartják. A MOSZ számos alkalommal tiltakozott a földforgalmi törvény, illetve az annak végrehajtást szabályozó földtörvény állattartókat hátrányosan érintő intézkedései ellen, és továbbra is kiáll azon álláspontja mellett, hogy az állattartók számára méretkorlátozás nélkül lehetővé kell tenni a két hektár/nagyállategység földhasználatot.

Kvóták és források

Az 1984 óta működtetett uniós tejkvóta rendszer 2015. március 31-ével megszűnik. Néhány, az uniós tejtermelése szempontjából meghatározó tagállamban (Németország, Lengyelország, Hollandia, Olaszország) a kvótakihasználtság 100 százalék feletti vagy megközelíti azt, így ezekben az országokban a termelés bővülésére lehet számítani. (Ez a négy ország adta tavaly az EU tejtermelésének több mint 40 százalékát.) Magyarországon a kvótának nincs tényleges korlátozó szerepe, így eltörlésével a hazai termelők új piaci lehetőséghez nem jutnak, sőt, a ver-

senytársak termelésének valószínűsíthető növekedése miatt piacvesztést okozhat.

A MOSZ kiemelt fontosságúnak tartja, hogy a tejkvóta rendszer megszüntetése miatt kialakuló fokozott versenyhez való hazai termelői alkalmazkodás elősegítése érdekében célzott, állattartók által igénybe vehető (pl. technológia és öntözéstechnológia) intézkedések szülessenek a 2014-2020-as Vidékfejlesztési Programban. Ezen kívül létre kell hozni az ágazatban alkalmazandó piacvédelmi, és a piaci kockázatok kezelésére szolgáló eszközöket.

A Közös Agrárpolitika 2015-től jelentősen átalakul, a legtöbb területen – az EU által kijelölt keretek között meghozott – nemzeti döntések dominálnak majd. Az EU-s keretjogszabályok tavaly év végén megjelentek, ugyanakkor a hazai döntéshozók szándékai egyelőre nem ismertek. Nemzeti döntések hiányában a termelés 2015 utáni feltételei nem láthatóak.

A MOSZ elutasítja az uniós közvetlen támogatások nemzeti hatáskörben történő olyan irányú átrendezését, ami a hazai tejtermelés döntő hányadát előállító gazdálkodók fajlagos területalapú támogatását jelentős mértékben rontja. Alapvető fontosságúnak tartják, hogy Magyarország maximális mértékben használja ki a termeléshez kötött támogatási lehetőségeket, s minimális elvárásnak tartja, hogy a különleges tejtámogatás összege a következő 7 éves ciklusban reálértéken se csökkenjen.

A vidékfejlesztési források felosztása során az állattenyésztéshez – így a tejtermeléshez – kapcsolódó technológiai, műszaki fejlesztések, korszerűsítések prioritást kell, hogy élvezzenek; a támogatási forrásokhoz való hozzáférést méretkorlátozás-mentesen, minden tejtermelő számára biztosítani kell.

Nitrátrendelet

A magyar kormány, előzetes hatásvizsgálat és egyeztetés nélkül, úgy növelte meg a nitrátérzékeny területek arányát 47-ről 68 százalékra, hogy arra nem volt uniós jogszabályi kötelezettsége. Ennek következtében 2014. szeptember 1-jétől ezen a területeken is szigorított szabályok lépnek életbe a trágyaelhelyezésre vonatkozóan. Ez a nagy állatállománnyal rendelkező, területüket elvesztő gazdaságok esetén egyrészt komoly problémát okozhat, másrészt pedig a területvesztés következtében kényszerként jelentkező minél inkább intenzívebb gazdálkodás lehetőségeit is korlátozza. – Szövetségünk elítéli, és a kormány kinyilatkoztatott szándékaival ellentétes lépésnek tartja a nitrátérzékeny területek állattartókat érintő hatások felmérése nélkül végrehajtott növelését. Az indokolatlan környezetvédelmi szigorítások megnehezítik, egyes esetekben ellehetetlenítik a termelés folytatását, ami az állattenyésztés súlyának további csökkenését vonja maga után, s munkahelyek megszűnésével jár. Az említettek túl számos probléma nehezíti a termelők helyzetét, ilyen például a tej és tejtermékek fogyasztói áfakulcsa, a notifikált támogatások bizonytalan sorsa, a 2014. évi átmeneti támogatás alakulása, amelyek szintén hatással vannak a hazai tejtermelés alakulására – mondta végül Tóth István.

H. GY.